

**Gemeente
Rotterdam**

Directie Veiligheid
Burgemeester
Ahmed Aboutaleb

Bezoekadres: De Rotterdam
Wilhelminakade 179, Rotterdam
Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam
Internet: www.rotterdam.nl

Van: Cindy Yick
Telefoon: 14 010
E-mail: bbo@rotterdam.nl

Ons kenmerk: M2206-337 22bo4505
Bijlage: Onderzoeksrapport "Zorgfraude in Rotterdam, Ondermijnend genoeg"

Onderwerp: Onderzoeksrapport "Zorgfraude in Rotterdam, Ondermijnend genoeg" en vervolgaanpak

Datum: B&W 12 juli 2022

Aan de gemeenteraad

Op welke gronden deze brief?/Waarom nu voorgelegd?

Met deze raadsbrief informeren wij u over de onderzoeksresultaten van het onderzoek naar de aard en omvang van ondermijnende zorgfraude in Rotterdam en de te nemen vervolgstappen naar aanleiding van de conclusies en aanbevelingen uit het rapport.

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

Veilig@Rotterdam 2018-2023

Toelichting:

Inleiding

Met de invoering van de Jeugdwet en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015 (verder: Wmo) heeft de gemeente de verantwoordelijkheid gekregen voor de uitvoering van deze wetten. Ook het bestrijden van zorgfraude maakt onderdeel uit van deze verantwoordelijkheid.

De media berichten regelmatig over fraude door zorgaanbieders met persoonsgebonden budgetten en enorme fraudebedragen die daarmee zijn gemoeid. Zorgfraude maakt ook slachtoffers: hulpbehoevenden krijgen geen, dan wel ontoereikende zorg. Zorgfraude veroorzaakt behalve financiële, ook sociale schade. Recent onderzoek toont aan dat zorgfraude vaak voorkomt in combinatie met traditionele georganiseerde criminaliteit, zoals hennepsteelt, witwassen en vastgoedfraude¹.

Ook in Rotterdam merken toezichthouders dat zorgfraude meer is dan enkel het indienen van onjuiste declaraties, maar ook georganiseerd plaatsvindt vanuit netwerken die sociaal zijn verankerd in de stad, die hiervoor cliënten in de wijken of familie-/kennissenkring rekruteren. Verschillende onderzoekers hebben schattingen gemaakt van de fraudepercentages in het zorglandschap. De omvang van de totale zorgfraude in Nederland wordt tussen de 3% en 10% van de totale uitgaven geschat.

Om dit fenomeen in Rotterdam verder te onderzoeken, hebben we het onderzoeksbureau Lokale Zaken opdracht gegeven om een beeld te krijgen van de aard (verschijningsvormen) en (een indicatie van de) omvang van ondermijnende zorgfraude in Rotterdam en welke aanpak het meest geschikt is om deze vorm van zorgfraude te bestrijden. Dit onderzoek betreft in het domein ondermijning een relatief nieuw onderwerp.

Het onderzoek

Hierbij bieden wij u het onderzoeksrapport "Zorgfraude in Rotterdam, Ondermijnend genoeg" aan. In het onderzoek is onder andere bekeken welke tactieken/werkwijzen er worden toegepast om te frauderen met gemeentelijke zorggelden en welke schadelijke effecten dit teweeg kan brengen. Het onderzoek besteedt ook aandacht aan het interne werkproces en de informatiepositie van de gemeente en hoe deze verbeterd kunnen worden. Om een beeld te krijgen van de omvang van het fenomeen, zijn meldingen doorgelopen op zorgfraude met ondermijnende elementen. Verder wordt een vergelijking gemaakt met andere regio's in het land waar zorgfraude een handhavingsknelpunt is en integraal kan worden aangepakt.

Conclusies onderzoek

- De aard en omvang van ondermijnende zorgfraude in Rotterdam kunnen niet of nauwelijks in beeld gebracht worden vanwege informatieblokkades.
- Door deze informatieblokkades kan een integrale analyse/aanpak van ondermijnende zorgfraude niet of nauwelijks van de grond komen.
- Uit meerdere meldingen blijkt dat in een groot aantal gevallen aanwijzingen zijn van onder andere, verdachte geldstromen naar verschillende stichtingen/verenigingen en/of internationaal opererende rechtspersonen, linken met kwetsbare risicobranches, ronselen van cliënten, en gezondheidsrisico's die cliënten lopen door onveilige situaties en/of ontoereikende of zelfs niet geleverde zorg.
- Deskundigen actief in de frontlijn geven aan dat het (zeer) gemakkelijk is om te frauderen met zorggelden. Ook hebben zij aangegeven dat er in meerdere gevallen sterke vermoedens waren van georganiseerde zorgfraude. Zoals zorgaanbieders die gebruik maken van complexe bedrijfsconstructies, al dan niet gecombineerd met verdacht vastgoedbezit en/of samenwerkingsverbanden met criminele netwerken/personen.
- Zorgfraudeurs die georganiseerd te werk gaan, ondermijnen de bedoeling achter de pgb-zorg, want de regie bij de cliënt wordt weggenomen door frauduleuze handelingen.
- De schadelijke effecten op kwetsbare cliënten komen onvoldoende tot uitdrukking. De reden daarvan is gelegen in de wijze waarop de gemeente beoordeelt of er sprake is van ondermijnende zorgfraude. Hierbij dient een signaal aan meerdere kenmerken te voldoen, zoals structureel/systematisch, ernstige gevolgen voor de samenleving en raakvlakken met RIEC-thema's zoals drugs en mensenhandel. Dit soort kenmerken zijn echter niet of nauwelijks te bevestigen/analyseren binnen de taken, bevoegdheden en expertise van de gemeentelijke toezichthouders.
- Toezichthouders worden overvraagd door het hoge aantal meldingen dat kan duiden op ondermijnende zorgfraude. De huidige capaciteit wordt vooral ingezet op pgb-fraude binnen de Wmo, waardoor de uitvoering van de wettelijke taak (rechtmatigheidstoezicht) van de gemeente Rotterdam op Wmo-zorg in natura (ZIN) en Jeugd (zowel pgb als ZIN) in het gedrang komt.
- Geconcludeerd wordt dat - hoewel de gemeente Rotterdam zich naar vermogen inzet om (ondermijnende) zorgfraude te voorkomen en aan te pakken - de gemeente

op dit moment niet voldoende is toegerust om zorgfraude te voorkomen en aan te pakken.

Vervolgaanpak

Het is een wettelijke taak van de gemeente om zorgfraude te bestrijden en aan te pakken. Alhoewel het onderzoek ons niet de exacte omvang van ondermijnende zorgfraude in Rotterdam kan aangeven, zijn er ruim voldoende aanwijzingen dat het zeer reëel is om aan te nemen dat zorgfraude met ondermijnende elementen wel degelijk aan de orde is in Rotterdam.

We zien de urgentie van het probleem en we onderkennen dat georganiseerde zorgfraude in zichzelf al schadelijk en ondermijnd is met ernstige maatschappelijke effecten. Daarbij worden overheidsdiensten misbruikt en sociale netwerken op wijkniveau benut, ten behoeve van het behalen van financieel gewin en ten koste van de (kwetsbare) hulpbehoevende personen met een zorgbehoefte.

Naar aanleiding van de aanbevelingen uit het onderzoeksrapport gaan wij aan de slag met de volgende vervolgstappen, waarmee wij duidelijk een stap voorwaarts en een spade dieper willen gaan.

1. We onderkennen dat georganiseerde zorgfraude in zichzelf al schadelijk en ondermijnd is met ernstige maatschappelijke effecten. Daarbij worden overheidsdiensten misbruikt en sociale netwerken op wijkniveau benut, ten behoeve van het behalen van financieel gewin en ten koste van de (kwetsbare) hulpbehoevende personen met een zorgbehoefte.
2. Het Privacy Protocol Bestuurlijke aanpak ondermijnende criminaliteit in Rotterdam wordt uitgebreid met (ondermijnende) zorgfraude. Dit betekent een verbetering van de informatiedeling binnen de gemeente en is de opmaat naar een betere dossiervorming, een cruciaal onderdeel in de aanpak van dit fenomeen.
3. We verkennen de mogelijkheden voor het instellen van zorgfraude als handhavingssknelpunt van het RIEC. In dat proces worden de ervaringen meegenomen die zijn opgedaan bij RIEC Oost-Nederland.
4. We gaan meer aan de voorkant toetsen op kwaliteit van de zorgaanbieders, zodat het probleem in de kiem wordt gesmoord. We gaan ook werken aan de alertheid van contractmanagers op fraude en de verbreding van de kennis en de bewustwording van de toezichthouders en hun collega's die in hun dagelijkse werkzaamheden signalen met betrekking tot (ondermijnende) zorgfraude kunnen tegenkomen.
5. Om ervoor te zorgen dat we voldoen aan de wettelijke taak van rechtmatigheidstoezicht op de Wmo en Jeugdwet, zijn het aantal toezichthouders op Wmo ZIN en Jeugd pgb en ZIN uitgebreid. Ook hebben we capaciteit toegevoegd aan de pgb-kwaliteitstoets, zodat we meer kunnen toetsen op kwaliteit aan de voorkant. Daarnaast worden al onze toezichthouders opgeleid tot BOA's. Een deel van deze extra inzet wordt gedeeltelijk gefinancierd uit intensiveringsgelden ten behoeve van de aanpak ondermijning.
6. Om de aanpak van zorgfraude te verbeteren en te bestendigen, zetten we in op de lobby richting het Rijk voor onder meer het schrappen van de "dubbele opzet" in de Wmo.

Financiële en juridische consequenties/aspecten:

De aanpak van ondermijnende zorgfraude zal om structurele aandacht vragen. Het zwaartepunt ligt in het bijzonder bij Maatschappelijke Ontwikkeling bij het overnemen van de aanbevelingen en voor hen de meeste personele consequenties hebben. Vooralsnog is het aantal toezichthouders op Wmo ZIN en Jeugd pgb en ZIN uitgebreid.

Het aantal toezichthouders bij het Meldpunt Zorgfraude is uitgebreid met drie fte. Twee toezichthouders gaan zich bezighouden met de Jeugdwet Pgb en één toezichthouder met zorg in natura voor zowel de Wmo als de Jeugdwet. Ook worden de toezichthouders opgeleid tot BOA's. Deze extra inzet in de aanpak van ondermijnende zorgfraude wordt deels gedekt binnen de staande begroting van de directie Maatschappelijke Ondersteuning in de Wijk (€ 314.976) en voor het resterende deel gefinancierd uit intensiveringsgelden ten behoeve van de aanpak van ondermijning.

Met het nemen van deze maatregelen zetten wij belangrijke eerste stappen om de aanpak van (ondermijnende) zorgfraude te verbeteren en daarmee te voldoen aan onze wettelijke taak. Hiermee geven we een duidelijk signaal af en voorkomen we dat zorggelden verdwijnen en kwetsbare hulpbehoevenden slachtoffer worden van criminele praktijken. Evaluatie van deze maatregelen is gewenst om te bezien of vervolgstappen van ingrijpender financiële aard nodig zijn.

U wordt geïnformeerd over de uitwerking van de vervolgaanpak en over de tussentijdse resultaten van de aanpak.

Burgemeester en wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

M.J.H. Lamers, l.s.

De burgemeester,

A. Aboutaleb